Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 115 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 20 ՅՈՒԼԻՍ 1899 1 ՕԳՈՍՏՈՍ 1899 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՑԱՐ ԵՒ ՑՆՕՐԻՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՒՂԻԼԻԿՅԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պալը Ալի Ճատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

# ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ادارهٔ غزتهٔ سورهانتاك سوسیته‌سی
باب عالی جاده‌سی ۲۰ نومرو

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՁԻ ՏՐՈՒԻՐ
խմբագրութեան ուղղուած ո՛և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ դրչ. 75
6 » » » 40

ԴԱՒԱՁՈՒԵՐՈՒՆԴՀԱՄԱՐ
Թղթատարէ ծախէը մէջ վրայ
12 ամիսը կանխիկ դրչ. 100
6 » » » 54

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարէ ծախէը մէջ վրայ
12 ամիսը կանխիկ ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրչ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց
համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ կը հրատարակուի առաւօտները արշալոյսին։

## ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԻՐՔԸ

### ԱՌԱՋ ԵՒ ՀԻՄԱ

Նաբոլէոն Գ.ի էն ճշմարիտ խօսքերէն մէկն էր հետեւեալը.—«Եթէ Ֆրանսա գոհ է, Եւրոպա կրնայ հանգիստ մնալ»

Անոր օրով Ֆրանսա ամենայն ինչ եղած էր Եւրոպայի մէջ, ինչպէս Նաբոլէոն Ա.ի օրով ալ եղած էր բոլոր աշխարհի մէջ. ուստի ճշմարիտ վճիռ մըն էր որ երբէ Ֆրանսա գոհ վիճակի մէջ չգտնուէր, Եւրոպա չէր կրնար հանգիստ մնալ։

Այսօր Ֆրանսա գոհ վիճակի մէջ չէ։ Գոհ չէ արտաքինէն և բոլորովին դժգոհ է ներքինէն։ Արտաքին հին վէրքին՝ Ալզաս-Լօռէնին վրայ ա-ւելցաւ նոր վէրք մըն ալ՝ Մաշօնան. և ներքինին մէջ ալ հանրապետական Ֆրանսա երբէք այսչափ մեծացած չէր միապետական գահուն՝ մաք Մահոնի նախագահութեան օրէն ի վեր։

Պատերազմական ահագին պատրաստութիւնները որոնք հազարաւոր միլիոններ արժեցին միայն Ֆրանսայի համար, Թօնքինը, Մադակասքարը, Սիամի կարեւոր մէկ մասը, և չինական ասպրը չկրցին Ալզաս-Լօռէնը միտքէ հանել. մնայուն եղ որ այդ յայոգութիւնները կը յանգէին Ցաշոնայի անտեղի ձախողուածին, որ տեղի պիտի տար միապետական տարրին բոլորովին համաձայնակ խլրտման։

Իսկ ներքինին մէջ, զուտ դիւանագիտական-գաղտնական խնդիր մը որ միշտ կը պատահի ուրիշ երկիրներու մէջ և չի կրնար օտարական չըլլալ, այսօր քաղաքական աղէտագութեան այնպիսի ահագին ծաւալներ կ'առնէ, որ մինչեւ իսկ կառավարութեան ձեւի փոփոխման կասկածներու ծնունդ կուտայ։ Ցաւալի բան է ասիկայ, և մոռնալ կուտայ թէ օտար տէրութիւն մը մինչեւ ո՞ր ապահովութեան կրնայ վստահ ըլլալ քաղաքական ուղղութեանը այսպիսի նշանաւոր աղգի մը, որուն ներքին վէճերը կարող կ'ըլլան նոյն իսկ կառավարական ձեւի գոյութիւնը կասկածի տակ ձգելու։ Տրէյֆիւս մը, թնդանօթաձիգ զօրքերու պարզ հարիւրապետ մը, որ յանցապարտ ըլլալէն ոչ, դատին վերաքննութիւնը պէտք էր միայն վիճաբանական իշխանութիւնը հետաքրքրէր, և որ ամենեւին իրաւունք չունէր պետական մարմինը իրմով զբաղեցնելու, այսօր Ֆրանսայի մեծագոյն ապստամբութենէ ի վեր տուած է, այնպէս որ ներկայիս մէջ Ֆրանսացիներուն մեծագոյն մասը վրէժխնդրութեան պատերազմը, Ալզաս-Լօռէնը և Ցաշոնան։

Թնդանօթաձիգ զօրաց պարզ հարիւրապե՞տ մը։ Բայց նոյն իսկ մեծն Նաբոլէո՞ն ինչ էր. այն ահարկու փորսիքացին Թուլոնի թընդանօթաձիգ զօրաց մէկ հարիւրապետը չէ՞ր. ի՞նչ նմանութիւն կամ զուգադիպութիւն... բարեբաղդաբար՝ կրօնի, ցեղի և ազգութեան. որովհետեւ Պոնաբարդ Ֆրանսայի մէն էր, կամ շատ շատ ըստ ոմանց Իտալացի մը՝ Պոնաբարդի մը, իսկ Տրէյֆիւս՝ Հրեայ մըն է...։

Բայց այս անգամ կառավարական ձեւի փոփոխութեան մէջ անձնական չահերը ունեցողներուն պէտք եղած բանը էպես մը չէր, այլ միայն գործիք մը, որուն ազդար կամ մեղսաւոր, քրիստոնեայ թէ ոչ-քրիստոնեայ, և Ֆրանսական կամ երբայական ցեղէ ըլլալը կարեւորութիւն չէր կրնար ունենալ. և եթէ Տրէյֆիւսը չըլլար այն, ուրիշ մէկը պիտի գտնուէր անոր տեղ, բանական է որ օրուան մարդ մը ըլլար։

Փնտռուած առիթը ներկայացած է։ Ֆրանսական ներկայ կառավարութիւնը, ո՛չ թէ Տրէյֆիւսեան խմբակին, այլ առ ի չգոյէ լաւագոյնին, Տրէյֆիւսեան խնդիրը գործիք ընող միապետական կուսակցութեան բացարձակ կերպով դէմ առ դէմ գտնուած ըլլալը ըզգալով, Ֆրանսական ատենապետը օրօրօցին մէջ խեղդելու համար ազգ-ու միջոցներ ձեռք առնել սկսաւ։ Եւ որովհետեւ գործիք եղող Տրէյֆիւսեան դատը զինուորական էր, ու կառավարութեան դէմ եղող չարժումին մէջ զինուորականներու ալ մասը գտնուելէն կը կասկածուէր, ուստի պատերազմական գործոց պաշտօնեութիւնը ա՛յնպիսի հզօր և անսպառ մէկու յանձնուած, կամ բանակին գլուխը ա՛յնպիսի մէկը գլուխ եկած որ կոպակ ըստած բանէն չախորժիր, և կարողութեան տէր է, հասկցնելու համբոյղ զինուորական մարմնոյն թէ միմիայն քաղաքական իշխանութեան գործիքն է անիկայ և ոչ թէ տէրը։

Զօրավար Կալիֆէի առաջին գործը եղաւ զինուորական խիստ կարգապահութեան և պարտաճանաչութեան հոգ տանիլ, ինչ որ կըլլայ արդէն բոլոր քաղաքակիրթ կառավարութեանց մէջ. կասկածելի զինուորականները, որ առաջնութեան վրայ ալ գտնուէին, կա՛մ պաշտօնանկ ըրաւ և կամ տեղափոխեց։ Այս ջրաոր մաղը իր ձեռնարկովը գուցէ կը սասանացնէր գժգոհներու թիւը, բայց իր առնական վարմունքովը միանգամընդմիշտ երեւան պիտի հանէր թէ՝ Պոնաբարթեան և Օրլէանեան միապետականները և այս վերջիններուն պետ Օրլէանի դուքսը ո՛րչափ իրական արժէք ունին։

Թո՛ղ Ֆրանսայի ամէն կողմերէն միապետականները Բնարիզ ժողովելով մեծ դումարութիւններ ընեն, գիշեր ցորեկ խորհին թէ ներկայ պարագաներու մէջ ի՞նչ միջոցներ ձեռք պիտի առնուն միապետական գաղափարները Ֆրանսայի մէջ տարածելու համար։

Նախորդ յօդուածի մը մէջ ըսինք որ գործնականին մէջ կառավարական ձեւի տարբերութիւնը արժէք մը չունի, բաւական է որ կառավարութեան մը ղեղութիւնը լաւ ըլլայ, և իբրեւ օրինակ ցոյց տուած էինք նոյն իսկ Ֆրանսայի դրացի ազատ Անգլիոյ միապետութիւնը, որ գործնականին մէջ Ֆրանսայի հանրապետութենէն երթէ ոչ գերազանց գոնէ անոր հաւասար է։

Վերջապէս մօտերս տեղի ունեցած դէպքերը կը հաստատեն թէ՝ Ֆրանսա ծանր ճգնաժամի մը մէջ է, հանրապետական և միապետական պայքարին սասանականալուն պատճառաւ, ու թէեւ միապետականներուն յաղթողելու կարելիութիւնը չունք կրնար ուրանալ, բայց շատ գժուար կ'ըլլայ հաւատալ, որ Ֆրանսայի ներկայ կառավարութիւնը՝ իր հաստատութիւնը և կարողութիւնը ապացուցանելու կարող չըլլայ վերջ ի վերջոյ։

Այս իրողութիւններէն կը հաստատեն թէ՝ Ֆրանսա դարձեալ գոհ չէ իր վիճակէն. բայց հիմա կ'ազդէ այս գլխաւորաբար իր ներքինին վրայ միայն։

Ըստ բաւականին հեռացած կը գտնուինք այն ատենէն, երբ եթէ Ֆրանսա ըսէ ըզլաը, Եւրոպա չէր կրնար հանգիստ ընել։

Սրտանի յառաջ բերած փոփոխութիւնը միայն այս չէ։

Լ. ՕՇԱՆԻԱՆ

## ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐ

(Մեր մասնաւոր թղթակցէն)

Պարթիներու երբեմնի ծորթը.—Ահռելի պարթիներ Պարսկաստանի մէջ։— Ռուս և պարսկական ջլատիչ մը.— Փոփոխութիւն

1000 պաշտօնեաներու։

ԴԱՒՐԻՃ 3 Յուլիս 1899

Պարսիկներու մէջ կրթական գործը նահապետական դրութեամբ կը չարունակուի տակաւին։

Ելախանները խեղճ չէնքի մը մէջ իրարու վրայ խառնուած, ծալապատիկ կը նստին, և ամբողջ մարմնով օրօրուելով և մեծ ազմուկ բարձրացնելով դասերնին կը պատրաստեն։ Ուսուցիչը՝ նահապետական գաւազանը ձեռքը՝ խոժոռ դէմքով նստած է. անկարգութեան դէպք մը պատահած ատեն, գաւազանի ուժգին հարուածները խեղճ երախաներուն գլխուն կը տեղան. աչք, ականջ, գլուխ, քիթ, թե ու առաջ՝ անխնայ իջնող ու բարձրացող հարուածներուն ենթակայ կ'ըլլան։ Այս դպրոցներուն մէջ ուսանողած ուսումը մի միայն պարզ դրել ու կարդալ անդին չանցնիր, կրթական գործը այսպէս, բայց Թէհրանին, Պարսկաստանի ամէն կողմը միևնոյն նահապետական դրութեամբ կը չարունակուի։ Թէհրանի մէջ մէկ քանի բարձր վարժարաններ գոյութիւն ունին, սակայն ալ այնքան փայլուն վիճակ չունին։

Պարսկաստանի մէջ կրթական գործին ևս մեզի պատճառ կրօնականներուն հանած դժուարութիւններն են։

Կառավարութիւնը միշտ ժողովուրդին բարիքը և յառաջադիմութիւնը ցանկացած է, սակայն անոր ամէն բարենպատակ և հանրօգուտ ձեռնարկներուն դէմ, ուսուցման գործը այժմ իրենց ձեռքը գտնուողներու հակառակութիւնը երեւան եկած է։ Այսօր Պարսկաստանի մէջ այս դասակարգը մեծ հեղինակութիւն ունի և կարող է միշտ կառավարութեան գործը դժուարացնել, և այս միակ պատճառով Պարսկաստանի մէջ կրթական յառաջադիմութիւնը չատ դանդաղօրէն կը գործադրուի։

* * * Անցեալ օր հրապարակի վրայ երկու բանտարկեալ աւազակներու ձեռքերը կտրեցին իբր պատիժ։ Պարսկաստանի մէջ պատիժները գործուած մեղքին համապատասխան չեն։ Հասարակ աւազակութեան մը համար մեզ դապարտը պարտաւոր է զրկուիլ իր քթէն կամ ականջէն, ձեռքէն կամ թեւէն, և չատ ալ հրապարակային խայտառակութեան ենթակայ է։ Շատ հասարակ յանցանքներու համար չարգործները հրապարակներուն մէջ ականջնին պատին գամուած, հասարակութեան ի ցոյց կը դրուին։ Իսկ մեծ ոճրագործներուն սովորական պատիժներն են գլխատում, թնդանօթի բերանը կապել, բարձր բերդերէ վար ձգել, ևն.։ Սակայն պէտք չէ զարմանալ այս պատիժներուն վրայ. այս ընդարձակ երկիրը միայն ասոնց չնորհիւ ապահովուած է։ Հասարակութեան անդորրութեան և բարեկարգութեան վրայ հսկելու համար գոյութիւն չունի որ և է ապահովիչ կազմակերպութիւն։ Հանրային ապահովութեան պաշտօնեաները գրեթէ չկան, բազմաթիւ քաղաքներ՝ առանց ոստիկաններու, ոստիկան զինուորներու և նոյն իսկ առանց զինուորի չատ ապահով վիճակ մը կը ներկայացնին։ Գողութեան, աւազակութեան, մարդասպանութեան նման դէպքերը խիստ քիչ կը պատահին, և ասոր ալ գաղտնիքը կը կայանայ անհամեմատ ծանր պատիժներու մէջ...։

* * * Ռուսաստանութիւն ընդունող Ասորիներուն կրօնական և այլ պէտքերը հոգալու համար Ռուսաստանէն Պարսկաստան ղրկուած ռուս կրօնականներէն մէկը՝ անցեալ օր Ուրմիա քաղաքին մէջ ձիով չուկայէն անցած ժամանակ, կա՛մ անզգուշութեամբ և կամ դիտմամբ, Պարսիկ կրօնական մը գետին ձգած էր։ Այս դէպքը առիթ տուած էր երկու կողմէ կիրքերու բորբոքելուն։ Պարսիկ ժողովուրդը կը չրջապատէ ռուս քահանան, և մէջերնէն մէկը դաշոյնը քաշելով կ'ուզէ ռուս քահանային վրայ յարձակիլ. ռուս քահանայ ալ րեվոլվէրով կը սպառնայ։ Մէկ քանի հեռաւոս Պարսիկներ կը չանան ժողովուրդին յուզումը հանդարտեցնել. այս միջոցին ռուս քահանայ ձին քշելով կը հեռանայ։ Սակայն Պարսիկ ժողովուրդը ևս առաւել գրգռուելով տեղւոյն Պարսիկ պաշտօնեային կը դիմէ, և Ռուս քհ.ին պատժուիլը կը պահանջէ։ Պաշտօնեան ամբոխը կը ցրուէ, խոստանալով հարկ եղածը ի գործ դնել։ Պաշտօնեան Ռուս քհ.ին այցելելով կը իրատէ և կը խնդրէ միանգամայն, որ Պարսիկ ժողովուրդը գրգռելու որ և է առիթ չտան, որովհետեւ ռուսահպատակները տեղացիներուն հետ սկսած են շատ կոչտութեամբ վարուիլ, և ամենափոքր պատճառի մը համար խարազանել այս ու այն։

Պարսիկ ժողովուրդը տեսնելով, որ ռուս քահանան պիտի չպատժուի, կը յարձակի անոր տանը վրայ։ Կառավարութիւնը իմանալով եղելութիւնը, իսկոյն կը միջամտէ և ժողովուրդը կը ցրուէ։ Նոյն գիշերը ռուս քահանան փախչելով Դաբրէժ կը հասնի։ Քրնութեան համար Ռուսաց ընդհանուր հիւպատոսը այսօր պիտի մեկնի Ուրմիա։ կը կարծուի թէ ռուսաստանութիւն ընդունող Ասորիներու պատճառով այս կարգի խռովութիւնները անպակաս պիտի ըլլան, և չատ չուտով պիտի հարկադրեն միջամտութիւն մը։ * * *

* * * Երէկ մեծ փառքով ու պատուով քաղաք մտաւ Ամերպատականի կառավարչապետնիզամ-իւս-Սալթանան (անցեալ անգամ սխալմամբ Ամիր գրած էի)։ Թէհրանէն իրեն կ'ընկերանային 1000է մօտ պաշտօնեաներ, որոնք Ամերպատականի նահանգին հին պաշտօնեաներուն պիտի յաջորդեն։ Պաշտօնեաներու այս մեծ փոփոխութիւնը, կը յուսացուի որ իր մեծ արդիւնքը և բարիքը ունենայ։ ԿԵՆ-ՓԻԻՐ

## ԱՂՅԱՒՆՐԻՍ ՕՐԱԳԻՐԸ

(Շար. Ե վերջ)

Ուր. 16 Յուլիս

Մաւթին վերջին թիւը (միացեալ) կը սկսի գլխագիր անցեալ կատարեալով ՔՂ՝—ԲԱՑՈՒԱԾ Է։ Տնօրէն-խմբագրապետ՝ անունը վրան (1) Մ[illegible]էլ Շամտանճեանին կէս երես կամ (սեւերես) կ'ս թուղթ մէկ յօդ...ուածէն, որուն վերնագիրն է դարձեալ ԲԱՑ... ապր-ԼԻՆ մը, կ'իմացուի թէ բացուածն ի՛նչ բան է։ ԲԱՑՈՒԱԾՆ Է Մ[illegible]էլ Շամտանճեանի խելապատակին գռնանին, ուրկից կ'երեւի... Հայտ պէրկի Համալսարանին գրականութեանց ու փիլիսոփայութեանց նախկին ուսուցչապետին գանկուղեղին սոսկալի դատարկութիւնն և իր անբմբերելի հաւակնութիւնն (իր ուղղագրութեամբ)։ «Մասնաւորելով գրականութեան վրայ, մեր գրականութեան հիները չեն ունեցած այն տեսակ գործունէութիւնն մը, որ նորերը յատահայեաց յարդանքներու հարկադրեն և իրենց հետեւողներն ալ իրաւունք մը ունենան ներկային մէջ։ Ասոնք հաւատալիքն են որոնք աւելի՛ (ընթերցողք այդպիսի ՝ւլըՃը չեչտ տեսած չե՞ն կրնար ըլլալ նոյն իսկ Երազնուն մէջ) պիտի պարզեն քիչ մը վարը ըսելիքներս։» Ի՛նքն իսկ է որ այսպէս կը գրէ, նոյն ինքն Տնօրէն-Խմբագրապետը, Մ[illegible]էլ Շամտանճեան, որ իր անունը միշտ պահուելու մասին պնդիչ, ամբողջ տասերն երկաթագիր կը դնէ զայն՝ կողքին չորս երեսներէն զատ՝ Բացուած է յօդուածին տակ, Բացատրելի մը յօդուածին վրայ, ու գէթ մաներէնէն թարգմանութիւններու կամ համառօտութիւններու վրայ՝ զորոնք իբրեւ գրաքաւուածական, գեղարուեստական, գիտական ու մանկավարժական յօդուած կը ներկայացնէ պարբերաշրջանէն ընթերցողաց։

Բայց... ես ի՞նչ տարի յիշեցի գրականութեան ու փիլիսոփայութեան գերահռչակ վարպետ Մ[illegible]էլ Շամ-

(1) Մասին յօդուածագիրներուն անունն յօդուածին վրայ չէ՞, յօդուածին տակ ըլլալու տեղ։

տանձեանի վերագրեալ տողերն, ուր մեր հին գրողներու գոյութիւնն ուրանալու համար այնքա՜ն երկայն ու տափակ պարբերութիւն մը կը գործածուի։

— Զարմայրին «Ցօ-է-է-ռէ» յօդուածին առթիւ, որուն մէջ կարդացինք. «Ա-է-ռէլէ-ռ Մա--լի յարատեւ ընթերցողները կը յիշեն թէ ո՛րքան տրոփուն հետաքրքրութեամբ կը սպասէին նոյն հանդէսին հրատարակութեան որոշեալ օրերուն, մինչ հայ գրականութեան բազմավաստակ սրբութնը, իր մտքի էն բեղուն ժամանակամիջոցին մէջ, կ՚արտադրէր վիպական ինքնագիր հոյակապ գործեր, ու Նա--ւ-ններ՝ բարձր ու վեհ զգացումներով առողջուն։» Գրականութենէ հասկցող ու դատողութիւնը չը կորսնցուցած ամէն ոք այս տողերուն անշուշտ ծափահարեց ...-ով ինքնաբուղխ երկիւղած յար--ով առ ՄԱՏԹԷՈՍ ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ, նահապետն Հայոց աշխարհիկ գրականութեան, որուն տարիներ ու տարիներ աշակերտելու կարօտ էին Մ--ի ինքնակոչ չոես խմբագրապետն և իր Պոլսեցի ու գաւառացի քանի մը համախոհներ, գրական խ--ներ՝ որոնք առաջի Աստուծոյ գրող կը համարին ինքզինքնին։

Փա՛ռք Մելքիսեդեկ Մուրատեանց բազմերախտ արքեպիսկոպոսին, որ մեծափառ մեր գրողին յոբելեանին նախագործութիւնն առած է։ Փառաց տուեր մ՚ալ անշուշտ բաժին կ՚իյնայ --ննախանձ ա՛յն համեստ գրողին, որ այդ յոբելեանի գաղափարն ամենէն առաջ յղացաւ ու յայտնեց իր Գ---ն և ---ին մէջ։

ԵՂԻՍ. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

Կը պարտաւորիմ յայտարարել թէ Ս--ն-ի զատ ուրիշ թերթի մէջ չեմ գրեր, և թէ հոն ալ սակաւ կը գրեմ՝ առողջական պատճառաւ։ Իսկ Ս--ի մէջ՝ իմ անունս կրող յօդուածներէն զատ ոչինչ կը հրատարակեմ։ Ե. Տ.

# ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՍՏԱՑՈՒԱԾՔՆԵՐԸ ԱՆԹԻԼԵԱՆՑ ՄԷՋ.— Նիւ-Եորքէ կը հեռագրուի Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ Անգլիոյ գաղթային նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն Սըր Բրապէրդ Բուիթթըր Պ. Չէմպըլէնի տեղեկագիր մը ղրկած է Անթիլեաններու կացութեան վրայ։ Այս տեղեկագրին մէջ կ՚ըսուի թէ Անթիլեանները Մ. Նահանգներուն կցելու ի նպաստ մեծ շարժում մը կայ։ Անգլիոյ համար, այս շարժումը արգիլելու միակ միջոց կը ցուցուի այդ կղզիներէն ելած շաքարին համար նպաստաւոր պայմաններ դնել։ Անգլիական Անթիլեաններուն Քանատայի հետ միացումն ալ կրնայ բարւոքել առեւտրական կացութիւնը.

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՆԱՒԵՐՈՒՆ ուրիշ ազգերու հետ բաղդատական մէկ վիճակագրէն կը տեսնուի թէ՝ Անգլիոյ առեւտրական նաւերու թիւն է 10,998 և ամբողջ աշխարհի նոյն նաւերուն թիւը՝ 28,000։ Հետեւաբար Անգլիոյ առեւտրական նաւերը ամբողջ աշխարհի առեւտրական նաւերուն 40%ը կը ներկայացնեն։ Անկէ ետքը կուգան Ամերիկայի Մ. Նահանգները՝ 3000 նաւերով։ Նորվեկիա ունի 2500 նաւ, և Գերմանիա 1666։ Միայն թէ Գերման նաւերու տարողութիւնը Նորվեկեաններէն աւելի է։ Ասոնցմէ ետքը կուգան Ֆրանսա և Իտալիա՝ գրեթէ հաւասար նաւերով։ Ֆրանսա ունի 1180, և Իտալիա՝ 1175 նաւ։ Անգլիոյ և Ամերիկայի առեւտրական նաւերը միացած՝ ընդհանուր գումարին կէսը կը ներկայացնեն։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԽՐՈՒԱԹՆԵՐԸ.— Բէչ-Թայի կէս պաշտօնական թերթ մը կը հերքէ տարածուած լուր մը թէ Հունգարիոյ կառավարութիւնը դիտաւորութիւն ունի վերջնապէս կարգադրել Ֆիումէի և իր նախկին ... առանձնաշնորհութիւններու խնդիրը։ Սխալ մըն է այսպիսի հետեւանքներ հանել Ֆիումէի առևնակալ Պ. Վաշէնչի՛ վարչապետ Պ. Զէլի կողմէ ընդունուելէն։

—Ֆիումէի մէջ Խրուաթները քաղաքական մեծ ընկերակցութիւն մը հիմնելու վրայ են, պաշտպանելու համար իրենց ազգային իրաւունքները, և կազմակերպելու երկրին բոլոր Խրուաթ տարրերը։ Այս առթիւ եղած հրապարակային հրաւէրէն կ՚երեւայ թէ միայն Ֆիումէի մէջ 12,000 Խրուաթ կան, մինչ Իտալացիները՝ որոնց ձեռքն է քաղաքապետական իշխանութիւնը, հազիւ ժողովրդեան մէկ երրորդ մասը կը կազմեն։ Ընկերակցութեան նպատակն է վերջ տալ իրաց այս կացութեան։

ԾՈՎԱԿԱԼ ՏԻՒՒԷՅ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ.—Ֆրանսայի ծովային նախարարը իմացուցած է Մարսիլիոյ քաղաքապետին թէ՝ ի մօտոյ Մարսիլիա պիտի այցելէ ծովակալ Տիւէյ, որ Ամերիկա երթալէ առաջ հոն պիտի կենայ։ Տեղւոյն ծովային և զինուորական իշխանութիւնները անձկանօք կը մտածեն թէ ի՞նչ տեսակ պատիւներ ընծայելու է ծովակալին։ Այս մասին հրահանգ ուզուեր է ծովային պաշտօնատունէն։

ՖՐԱՆՍԱ.—Բարիզեան լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ Զօր. Զիւրլէնտէն ալ Պատերազմական Գերագոյն Խորհուրդէն պիտի վտարուի։ Զօր. Նէկրիէ, որ պատերազմական նախարարին հրամանաւ նոյն Խորհուրդէն վտարուած էր, Ֆրանսայի ամէնէն ժողովրդական սպաներէն մէկն է։ Զրոյց կը պտտի թէ ուրիշ մէկ քանի զօրավարներ ալ պաշտօնանկ պիտի ըլլան նոյն Խորհուրդէն։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.— Իտալական մամուլին մեծ մասը կը պախարակէ Ամերիկացիներուն յոռի վարմունքը Փիլիպպեաններուն մէջ։ Վօ- Տէլ- Վէ-ռէ-՝ շարունակական յօդուածներով կը նկարագրէ Փիլիպպեաններու մէջ Ամերիկայի կամաւորներուն ի գործ դրած բարբարոսութիւնները, և կ՚ըսէ թէ Ամերիկացին ամէն բանէ առաջ ստակը կը պաշտէ իբր իր Աստուածը։

ՀԱՎԱՅԻԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.— Հօնոլուլուէ (Հավայի) քաշուած հեռագիրներ՝ կ՚ըսեն թէ՝ յուլիս 17ին սօսկալի ցընցումներ զգացուեր են. տեղ տեղ հողը ճեղքուելով լաւա դուրս պոռթկացեր է։ Մունալու հրաբուխը բռնկեր է, լավայի երեք գետեր ամբողջ կղզին ողողեր են. 200 հոգիէ աւելի սպաննուեր են. ժողովուրդին մէջ մեծ խուճապ կը տիրէ։ Հրաբուխը գետնին մէջ խորտակելով ահագին խառնարան մը բացուեր է, ուրկէ լաւան անդադար դուրս կը հոսի։

ԽԱՐԹՈՒՄԻ ԷՄԻՐԸ իր զինուորները կազմակերպել սկսած է պատերազմի պատրաստութիւններ ընելով։ Էմիրը անձրեւային եղանակէն վերջ Անգլեւեգիպտական զօրաց վրայ յարձակելու դիտաւորութիւն ունի։ Քասալայի բերդին շրջականները Անգլեւեգիպտական իշխանութիւնը նոր ամրութիւններ շինել սկսած են, և ամէն պատահականութեան առաջքը առնելու համար մեծ քանակութեամբ ռազմամթերք և պաշար մթերած են Մասուայի մէջ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ ՍՈՒՏԱՆԻ ՄԷՋ.—Օմտուրմանէ կը հեռագրեն թէ Ֆրանսացի բազմաթիւ վաճառականներ Ֆրանսայի ազդեցութեանց շրջանակէն անցնելով Տարֆուր մտեր, և մեծ քանակութեամբ փղոսկր, ջայլամի փետուրներ և ուրիշ թանկագին նիւթեր գներ են։ Անգլիացի վաճառականները կը գանգատին թէ իրենց թոյլ չտրուիր Սուտան մտնել, և այսպէս, այդ կողմերու վաճառականութիւնը Ֆրանսացիներուն մենաշնորհը կ՚ըլլայ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Ս--Խ-- մարտանաւը Սաութհամբդըն հասաւ յուլիս 26ին։ Հրամանատարը պաշտօնական այցելութիւն տուաւ քաղաքապետին, որ փոխադարձ այցելութեան գնաց։ Ամերիկացի սպաներուն և նաւազներուն ի պատիւ մեծ հանդէսներ կը կազմակերպուին։

ՆՈՐ ՊԱՅԹՈՒՑԻԿ ՆԻՒԹ ՄԸ.— Նիւ-Եորքէ կը հեռագրեն թէ անգլիացի հնարիչ մը նոր և զարմանալի պայթուցիկ նիւթ մը հնարեր է, որ ուժանակէն աւելի կործանիչ յատկութիւն ունի եղեր. առով մարդիկ աւելի դիւրաւ իրար պիտի սպաննեն ու օդը հանեն եղեր։ Այս նորահնար նիւթը Ռուս և Գերման կառավարութիւնները սկսեր են գործածել իրենց բանակին և նաւատորմին մէջ։ Ֆրանսա, Անգլիա և Իտալիա ալ փորձեր ընելու վրայ են։ Անգլիացին կը յայտարարէ թէ՝ եւրոպական մէկ քանի պետութիւններ միլիոնաւոր ոսկեր խոստացեր են, այդ նոր պայթուցիկ նիւթը շինելու մենաշնորհը ձեռք ձգելու համար։

22 ԶԱՒԱԿՆԵՐՈՒ ՏԷՐ ՄԱՅՐ ՄԸ.— Յուլիս 26ին Լոնտոնի մէջ մեռեր է տիկին Ֆրանսիզ Հիկկինս անուն կին մը, որ 22 զաւակ աշխարհ բերեր է, որոնց 13ը այժմ ողջ են։ Տ--- մեր կիներուն։

ԹԻԿՆԱԹՈՌՈՎ ԹԱՂՈՒԱԾ.— Լուրը Ամերիկայէն կուգայ, ինչպէս արդէն խորագրին տարօրինակութենէն կը հասկցուի։ Նիւ-Եորքի հարուստ տիկին մը մեռած ատեն պատուիրեր է որ իր նստած թիկնաթոռովը թաղեն զինքը։ Ժառանգորդները թիկնաթոռին կապեր են մեռելը, և յետոյ թիկնաթոռն ալ սնտուկի մը մէջ փակելով մարմարեայ գերեզմանի մը մէջ թաղեր են։

ԱԼՊԵԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ.— Վիեննայէ կը հեռագրեն թէ՝ 6 գերմանացի զբօսաշրջիկներ Ալպեան լերանց վրայ սպառաժէ մը գահավիժելով, իրենցմէ մէկը մեռեր և 5ը ծանրապէս վիրաւորուեր են։

ԹԱՏՐՈՆԻ ՄԷՋ ԽՈՒՃԱՊ.— Վիեննական թատրոնի մը մէջ երբ երգչուհի մը ձիու վրայ փորձեր ընելով կ՚երգէր, յանկարծ ձին խրտչելով վար ձգեց իր տիրուհին և թատերաբեմէն հանդիսատեսներուն սրահը ցատկեց։ Մեծ խուճապ մը տիրեց ամբողջ թատրոնին մէջ, և նոյն պահուն անզգոյշ հանդիսատես մը անհեթեթ մէկ շարժումէն ձին աւելի խրտչելով սկսաւ ոտ ու ձախ կիցեր արձակել։ Ժողովուրդը հազիւ հանդարտած էր, երբ յանկարծ ուրիշ երգչուհի մը պառած ատեն թատերաբեմին աջեւի լամբարներէն կրակ առաւ հագած շրջազգեստը։ Խեղճ երգչուհին նուաղեցաւ։ Թէև կարելի եղաւ բոցերը մարել, բայց երգչուհին շրջազգեստը բոլորովին այրած էր...։ Պատկե՜ր։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ վրայ զարմանալի հաշիւ մը հրատարակուեցաւ։ Այդ հաշուով Ֆրանսայի ամբողջ հարստութիւնն է 235 միլիառ ֆր.։ Անշարժ հարստութեան թիւն է 113 միլիառ ֆր. որուն 54ը քաղաքային և 59ը գիւղական են։ Ֆրանսայի ստացուածի հարստութիւնը կը հաշուուի 49 միլիառ ֆր.ի ֆրանսական արժեթուղթ և 12 միլիառ օտար արժեթուղթ։

Սեղանաւորական հարստութիւնը 7 միլիառ, վաճառականական դրամագլուխ 3 միլիառ, այլ և այլք 39 միլիառ։ Ֆրանսայի մէջ գործածուած դրամներն են 6½ միլիառ ֆր. որմէ 4 միլիառ 200 միլիոնը ոսկի, 2 միլիառ 175 միլիոն արծաթ, և 40 միլիոնը ուրիշ դրամ։ Ասոնցմէ զատ կայ 3 միլիառ 700 միլիոն թղթադրամ։ Այս սարսափելի դրամագլուխը կ՚ապացուցանէ Ֆրանսայի զօրութիւնը, որ օր ըստ օրէ կ՚աւելնայ։ Ֆրանսա սնանկանալէ դեռ բաւական հեռու կ՚երեւայ։

ՍԻՄԼԱՅԷ (Հնդկաստան) կը հեռագրեն թէ՝ Հնդկաստանի կառավարութիւնը պատրաստ է 10,000 զինուոր դնել անգլիական կառավարութեան տրամադրութեան տակ, եթէ Թրանսվալի հետ պատերազմ ծագի։

ՔԼԻՎԼԷՆՏԻ (Մ. Նահանգները) քաղաքապետը յայտարարութիւններով կ՚ազդարարէ իր քաղաքակիցներուն թէ՝ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են շփոթութիւնները արգիլելու համար։ Կը հրաւիրէ ծնողքները և խնամակալները՝ չթողուլ տղաքը որ փողոցները ելլեն և ցոյցերուն մասնակցին։ Նմանապէս բնակիչներուն արգիլուած են այն ամէն գումարումները, որոնք կրնան անկարգութիւններու պատճառ ըլլալ։

ԹԷՀՐԱՆԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ դէպքի մասին հետեւեալը կը գրէ մեր Պարսկաստանի թղթակիցը.— «Մեղսակից կօշկակար Ցօվակիմ եղբայրը Սեդրաք, որ փախստական էր, ձերբակալուելով բանտարկուեր է. անոր մօտէն գտնուած է 20,000 թուման։ Ռուսական դեսպանին միջամտութեան շնորհիւ անմեղ մարդիկ և կիները բանտէն արձակուած են, և միմիայն բուն մեղսակիցները բանտը կը մնան։ Մեղսակից Հայերէն միայն մէկը փախստական է, և այն ալ դէպքէն մէկ քանի օր առաջ ճամբայ ելած է եղեր. Պուշիրի գաղտնի ճամբաները ուսումնասիրելու համար, որպէս զի յետոյ անվտանգ կերպով Պարսկաստանէն դուրս ելլել և դրամները փոխադրել։ Կօշկակար Յովսէփ՝ մարդասպանը՝ հիւանդանոցին մէջ տակաւին կը գտնուի։ Սա մէկ քանի անգամ փորձեր է փորին վէրքերը քակել և մեռնիլ։ Այժմ ձեռքերը ետին կապած խիստ հսկողութեան տակ կը գտնուի, և առողջանալէն յետոյ Ռուսաստան պիտի ղրկուի, այնտեղ ռուսական օրէնքով դատուելու համար։»

# ԱԶԳԱՅԻՆ

## ՔՐՈՆԻԿ

Պատրիարքարանի պաշտօնեաներէն մէկը մէկ քանի օր առաջ կ՚ըսէր թէ՝ ազգային տուրքի վճարման մասին վերջերս խել մը անձերու եղած հրաւէրը անպատասխանի մնացած է, և այս օրերս Պատրիարքարանի դիւանատան մէջ նորէն նամակներ կը պատրաստուին։ Արդէն փորձով հասկցուած է որ ազգ. տուրքէ ունեցած պարտքերնին վճարելու տրամադիր անձեր հրաւէրի ալ պէտք չունին. իսկ անոնք որ այդ տուրքը տուգանք մը կը նկատեն, եթէ հարիւր հրաւէր ալ ըլլայ, օգուտ չունի։ Սակայն դժբաղդաբար դիտելի է որ այսօր մեծամասնութիւնը այս երկրորդ դասակարգին կը պատկանի, ուստի միջոց մը պէտք է խորհիլ, դիւրութիւն մը պէտք է տալ, որպէս զի այս վերջին կարգին մէջ գտնուող անձերն ալ իրենց պարտքը վճարեն, քանի որ օր մը երբ անոնք որ և է գործ ունենան Պատրիարքարանի հետ, այդ յետնեալ պարտքերը ամբողջովին պիտի պահանջուին իրենցմէ։ Ինչպէս ամիսներ առաջ գրած ենք, եթէ ազգային տուրքը գանձելու ձեւին միջոց մը չմտածուի, այդ տեսակ գրաւոր և բերանացի հրաւէրներ որ և է արդիւնք չպիտի ունենան։

*** Սամաթիոյ հրկիզելոց Ցանձնաժողովը երէկ առաւօտ դարձեալ նիստ ըրաւ Թաղ. Խորհրդարանին մէջ։ Սոյն նիստին մէջ շինուելիք բնակարաններուն մասին ալ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցեր է, և որոշում տրուեր է որ իւրաքանչիւր ընտանիքի անդամներու թուոյն համապատասխան ըլլայ բնակարանին ընդարձակութիւնը. այսինքն 10 հոգիէ բաղկացեալ ընտանիք մը՝ համեմատաբար աւելի մեծ բնակարան մը պիտի ունենայ, քան թէ վեց անդամէ բաղկացեալ ընտանիք մը։ Ասկից առաջ որոշուած էր խնդրել Վարչութենէն, որպէս զի հրկիզեալ 39 ընտանիքներու յետնեալ տրոց շնորհումը խնդրուի կայս. կառավարութենէն։ Երէկուան նիստին մէջ Ցանձնաժողովը նկատելով որ կարօտ ընտանեաց թիւը 55 ցոյց տրուած է, որոշած է որ այդ 55 ընտանիքներուն տուրքերու շնորհումը խնդրուի։

*** Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս երէկուան Ս--ն-էն տեղեկանալով որ Մայր-եկեղեցւոյ քահանաներէն մէկը նախընթաց օր աղքատի մը յուղարկաւորութիւնը կատարեր է, առանց եկեղեցի տանելու ուղղակի Պոլրգիլը փոխադրելով ննջեցեալը, յանձնարարեց Մայր-եկեղեցւոյ Աւագերէցին որ փութով հարկ եղած քննութիւնը կատարէ, և իմանայ թէ ո՞ր քահանան է յուղարկաւորութիւնը կատարողը, և տեղեկագրէ իրեն, պէտք եղածը տնօրինելու համար։

*** Ռուսական դեսպանատան Բ. Թարգման Պ. Սմօյանոֆ երէկ Ազգ. Պատրիարքարան երթալով, ի բացակայութեան Ս. Պատրիարք Հօր, Փոխանորդ Սրբազանին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

*** Ակնէն այս անգամ դարձեալ կը գրեն թէ՝ տեղացիները չեն ուզեր Արիստակէս Վ. Խաչատուրեանը։ Յիշեալ վարդապետը որ այս միջոցիս Պոլիս կը գտնուի, ինքն ալ այս վիճակը տեսնելով շատ տրամադիր չերեւար Ակն երթալու։

*** Ազգ. Հիւանդանոցի բարեկամ անձ մը՝ իբրև հասոյթի միջոց կ՚առաջարկէ որ այդ Հաստատութեան շէնքին այլ եւ այլ մասերը, վիրաբուժական գործողութեան սրահը, արհեստանոցը, մառանը, ներքին պաշտօնէութիւնը, որբերը եւն. լուսանկարուելով հաւաքածոյ մը կազմուի, եւ այդ հաւաքածոն որոշ գնով մը ծախուի ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի։ Այդ հաւաքածոյին մէջ կրնան աւելցուիլ Հիւանդանոցի բարերարները, սկսեալ Պէզճեան ամիրայէ մինչև ամէնէն վերջ վախճանեալ Տիգրան Կիւմիւշկերտան։ Այս գաղափարը այնքան գործնական և շահաբեր կը գտնենք որ, եթէ հայ լուսանկարիչ մը կամ նոյն ինքն Հոգաբարձութիւնը պատրաստել տայ այդ հաւաքածոն, թէ Պոլսոյ եւ թէ գաւառներու մէջ մեծ քանակութեամբ կը սպառի, եւ բաւական շահ մըն ալ կը մնայ Հիւանդանոցին։ Ծախքը աննշան բան մըն է, հետեւաբար կարելի է առանց վարանելու ձեռնարկել այս գործին։

*** Մարաշի Խառն Ժողովը կ՚առաջարկէ Պատրիարքարանի, որ 50 տուն խեղճերու բնակարաններ շինուելու համար նպաստ մը ըլլայ։ Պատրիարքարանի մէջ գումարուած ժողովները եւ Ցանձնաժողովները իրենց օրակարգին մէջ բնակարան շինելու խնդիր չունին, հետեւաբար պատասխանուեր է թէ նիւթական միջոցները կը պակսին իրենց այս խնդիրը գոհացնելու համար։

*** Մալաթիոյ Սեբաստ. քհ. շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պատրիարքարանէ ղրկուած 25 ոսկի նպաստին համար, եւ այդ գումարին բաշխուած ըլլալը կը ծանուցանէ։

*** Ճանիկի Նորընտիր Առաջն. տեղապահ Գնէլ Ծ. Վ. երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

*** Զարմանձագի վիճակի եկեղեցիներէ ոմանց կարօտութիւնը հաղորդուած է Պատրիարքարանի և նպաստ ու զգեստ խնդրուած է։

*** Իզմիրեանց Գրական Ցանձնաժողովը լրագրոյս միջոցաւ կը հրաւիրէ հեղինակներն ու բանասէրները, որ եթէ Ազգային Դպրութեան և Պատմութեան վերաբերեալ որ և է աշխատասիրութեամբ կը փափաքին մասնակցիլ Սահակ-Մեսրոպեան գրական մրցման, իրենց երկասիրութիւնները ղրկեն մինչև յառաջիկայ 1900 տարւոյ Ցունուար մէկ՝ առ Սրբազան Պատրիարք Հայրն։ Տպագիր երկասիրութիւնները պէտք է որ երեք օրինակ ըլլան. իսկ ձեռագրերը մէկ օրինակ, որոնք՝ ըստ կանոնի ետ չեն դարձուիր։

*** Թամար Բազարճըգէ մեզ կ՚իմացնեն թէ Ապրիլ 9ին ի նպաստ կարօտելոց Պատրիարքարան ղրկուած 18 ֆրանսական ոսկին՝ Թամար Բազարճըգէն է և ոչ թէ Վաանչէն, ինչպէս գրուած էր ասկէ առաջ։

# ԹԱՂԱՅԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

## ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԻ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Թաղիս կրթական վիճակը շատ աննախանձելի է. Նորընտիր Հոգաբարձութիւնը իր պաշտօնին ձեռնարկելով, ուզած է նախապէս երկսեռ վարժարանի ուսումնական վիճակին վերահասու ըլլալ։ Եւ որովհետեւ դպրոցական տարեշրջանը լրացած է, կ՚որոշուի քննութիւն մը կատարել, որուն կ՚ընդդիմանայ տեսչութիւնը, ինչ ինչ առարկութիւններ մէջ բերելով։ Եւ սակայն քննութիւնը կը կատարուի որով երեւան կ՚ելլեն եղած ընդդիմութեան տեղի տուող պատճառները։

Բարձրագոյն կարգի աշակերտները՝ Թուաբանական ամենապարզ խնդիր մը՝ զոր օրինակ «18 չէքի փայտը 16 ղրշ. 25 փր.էն քանի՞ ղշ. կ՚ընէ», չեն կրնար լուծել. այսպէս նաև ուրիշ աւանդուած դասերուն որ և է յաջող պատասխան մը չեն կրնար տալ։ Տարրական դասընթացքի մանուկ աշակերտները, որոնց համար կը յայտարար-

ուր թէ 4 տարիէ ի վեր վարժարանին մէջ են, և 1էն 20 թիւերու չորս գործողութիւնները ուսած, «7+2 ի՞նչ կ՚ընէ»ին չեն կրցած պատասխան տալ: Հոգաբարձութիւնը յուսահատ մեկնիր է վարժարանէն, և անմիջապէս իրաց վիճակը տեղեկագրեր է Թաղ. Խորհուրդին: Թաղեցին տեղեա՞կ է արդեօք կրթութեան համար իր վատնած դրամներուն արտադրած այս խեղճ արդիւնքին: ՄԵՆ-ՊԷ

## ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

31 Յուլիս 1899

| | |
|---|---|
| Գօնսօլիտ գոցուեցաւ | 22.97 |
| Երկաթուղի » | 127.25 |
| Րէժի | 313. |
| Պանգ Օթթօման | 570. |
| Ֆրանսական 3% | 100.52 |
| Իտալական 5% | 92.60 |
| Սպանիական | 61.52 |
| Թրանսվալ | 49. |

## ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

### ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Տէտէ Աղաճի նախ. անուանեցաւ Ֆիլիպէի նախորդ միւֆթի Իպրահիմ Հագգը էֆ.: Մարաշի նախ՝ Սէմանի նախորդ նախ. Ահմէտ Նուրի էֆ.: Զմիւռնիոյ (Խարբերդ) նախ՝ Եապունապաշի նախորդ նախ. Սապրի էֆ.: Ակնայ նախ՝ Ֆաթսայի նախորդ նախ. Ալի Րիզա էֆ.:

Բ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սերվ սահմանագլխոյ քոմիսէր և հետեւակազօրաց հրամանատար գնդապետ Ալի պէյի: Գ. կարգի Օսմանիյէ՝ Ատանայ և Մարգուանի Հայոց նորընտիր առաջն. Տեղապահ Աբրահամեան Ծ. Վ. Վանքեանի: Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ Առողջապահական քննիչ յանձնաժողովոյ անդամ գնդապետ տքթ. Ալէքսանդր պէյի:

Իմթիյազի ոսկի չքանշան՝ կայս. Թիկնապահ, սպայակոյտի գնդապետ և Սերվ սահմանագլխոյ քննիչ Համտի պէյի: Լիյագաթի ոսկի չքանշան Համտիյէ հիւանդանոցի պաշտօնակալ բժիշկ տքթ. Նաֆըզ փաշայի և տքթ. Խօրասանճեան Միքայէլ էֆ.ի:

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Իտատի վարժարանին Հայերէնի ուսուցիչ անուանեցաւ նոյն վարժարանին շրջանաւարտ Գէորգ էֆ.:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Պ. Քոնսդան, կիրակի օրը, ընկերակցութեամբ Պէրթիէ փաշայի, հարիւրապետ Տրպայի և Պ. Նիսի, կայս. Պալատ գնաց: Դեսպանը ընդունուեցաւ արարողապետ Մունիր փաշայի կողմէ, և առաջնորդուեցաւ Մէրասիմ-Քէօշկը, ուր ժողվուած էին Վեհ. Սուլթանին զինուորական տան բոլոր անդամները մեծ համազգեստներով, են: Քիչ վերջը Վեհ. Սուլթանը Քէօշկ մտաւ: Տեսակցութիւնը շատ սիրալիր եղաւ, նոյն միջոցին հարիւրապետ Տրպա և բրոֆէսէօր Նիս երկու նշանաւոր սուսերամարտիկները՝ պատրաստուեցան սուսերամարտի փորձեր ընել ի ներկայութեան Վեհ. Սուլթանին: Ն. Կ. Վեհափառութիւնը Քէօշկին պատուհանէն կը դիտէր երկու մրցակիցները, իր քով ունենալով Ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան և Պալատական աւագանիներ: 20 Օսմանեան սպաներ ալ մասնակցեցան սուսերամարտին: Այս սպաներէն երկուքը, որոնք ամենէն վարպետն էին, Վեհ. Սուլթանին բարձր հաւանութեան արժանացան, Ասոնք կայս. Գանձուն ծախքով Ժուանվիլլի (Ֆրանսա) սուսերամարտիկի վարժարանը պիտի ղրկուին, որուն բրոֆէսէօռներէն մէկն է հարիւրապետ Տրպա: Վեհ. Սուլթանը այս առթիւ Լիաքաթի ոսկի չքանշան շնորհեց Պէրթիէ փաշայի, Դ. կարգի Օսմանիյէ՝ հարիւրապետ Տրպայի, և Ե. կարգի Մէճիտիյէ՝ Բրոֆէսէօռ Նիսի:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Յունաստանի Նիքոլա իշխանը, որ Տանիլօ իշխանին հարսնիքին ներկայ ըլլալու համար Չէթինեէ կը գտնուէր, խնդրեր է Միւշիր Շաքիր փաշայէ, որպէս զի իր յարգանաց հաւատիքը մատուցանէ առ Վեհ. Սուլթանն: Ն. Կ. Վեհափառութիւնը շատ գոհ մնալով այս համակրական ցոյցէն, ուրախ օրը Հելլէն դեսպանը իր ներկայութեանը ընդունած միջոցին պաշտօն յանձնեց անոր իր կայս. բարեւները հաղորդել Նիքոլա իշխանին:

ԻԶՄԻՐԻ ԳԱԽԱՌԻՆ այս տարուան տասնորդի տուրքին հասոյթը եղած է 6,607,555 ղրշ. այսինքն անցեալ տարւոյ տասնորդի տուրքին հասոյթէն 2,209,215 ղրշ. աւելի:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԼՈՅՍ. — Անկէ առաջ գրած էինք թէ Սըր Աչմէտ Պարթլէթ Սելանիկ և Իզմիր քաղաքները ելեկտրական լոյսով լուսաւորելու համար առաջարկներ ըրած է կայս. կառավարութեան: Արդ Վեհ. Սուլթանը, որ իր ընդարձակածաւալ երկրին յառաջդիմութեան մեծապէս կը փափաքի, բարեհաճեցաւ Սըր Աչմէտ Պարթլէթի առաջարկին մենաշնորհը տալ: Սըր Աչմէտ Պարթլէթ 40 միլիոն Ֆր.ով ընկերութիւն մը ձագած է, որ արդէն Ֆրանսայի և մասնաւորապէս Բարիզի մէջ մեծ շինութիւններ են. կատարած է: Անգլիացի երեսփոխանը միշտ իր միջոցները օտար երկիրներու համար գործածել կ՚ուզէ, և ահա Թուրքիոյ մէջ ալ կը սկսի:

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ աւստրիական փոխ-հիւպատոսարանը՝ հիւպատոսարանի բարձրացաւ և հիւպատոս անուանեցաւ Պ. Էմիլիօ Ռիսսի:

ԻՍԼԱՄ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.— Իզմիրէն 1460 Իսլամ գաղթականներ Սուրիա մեկնեցան, ուր հողեր են. պիտի տրուին իրենց և հոն պիտի հաստատուին: Միջերկրականէն հետզհետէ Իզմիր կը հասնին բազմաթիւ Իսլամ գաղթականներ:

ՄԵԾ-ԿՂԶԻՒ ՆԱՒԱՐՇԱՒՆԵՐԸ.—Պաշտօնապէս մեզ կը հաղորդուի թէ Մեծ-կղզիի նաւարշաւները յառաջիկայ օգոստոս 15/27ին տեղի պիտի ունենան Վեհ. Սուլթանին բարձր հովանաւորութեան տակ: Հետեւաբար կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ նաւարշաւներուն մասնակցիլ փափաքողները պարտին երկենուընէ սկսեալ մինչեւ 7/19 օգոստոս հետեւեալ հասցէներուն ներկայանալ.— Ղալաթիա, Սանտալճի խան, Պ. Պ. Տօրոս եղբայրներ: — Պոլիս, Պաշճէ-Գաբու, Լոյտի գործակալութեան.— Բրինքիբօ (Մեծ-կղզի), Անատոլիա, Բըլէնթէքէօ Եալը Պիւղին:

Ահաւասիկ նաւարշաւներուն յայտագիրը.—Նախ 12 զանազան արշաւներ, հացկերոյթ. յետոյ նորէն 10 արշաւներ: Ծանօթ.—Այն ամէն արշաւներուն, որոնց երկու մրցանակ յատկացուած է, պէտք է առ նուազն երեք մրցակիցներ մասնակցին, հակառակ պարագային մէկ մրցանակ միայն պիտի տրուի: Եթէ արշաւի մը համար միայն մէկ ընտրելի ներկայանայ, արշաւը չպիտի կատարուի: Մրցման գծին վրայ գտնուիլ արգիլուած է այն ամէն նաւակներուն, որոնք մրցման չեն մասնակցիր:

Վեհ. Սուլթանին կողմէ ներկայ պիտի գտնուին Օսմ. նաւատորմին սպայակոյտին պետ Ֆայիգ փաշա: Մրցման պիտի մասնակցին նաեւ կիներ, որոնք երկգուգաթի մակոյկներով 1 մղոն անց մրցում պիտի կատարեն. Աչահողին գեղարուեստական առարկաներ պիտի տրուին իբրեւ մրցանակ: Մրցողներուն պիտի տրուին 1 մրցանակ 40 մէճիտիյէ, 5 մրցանակ՝ 30ական մէճիտիյէ, 4 մրցանակ 25ական, 6 մրցանակ 20ական, 6 մրցանակ 15ական, 6 մրցանակ 10ական և 2 մրցանակ 6ական մէճիտիյէ:

ԺԱՆՏԱԽՏԸ. — Աղեքսանդրիայէ կը հեռագրեն թէ յուլիս 29 և 30ին ժանտախտի ո և է դէպք չէ պատահած:

ՄԱՀ.— Աղեքսանդրիայէ կը հեռագրուի թէ՝ նշանաւոր մարդասէր և միլիոնատէր Պ. Ժորժ Ավէրօֆ ուրբաթ օր մեռեր է: Իր բուն մականունն է Ավէրէբի: Ռուսիոյ հետ շատ յարաբերութեան մէջ գտնուելով Ավէրօֆի դարձուցած է: Ծնած է 1818ին Եպիրոսի Մէցովօ քաղաքին մէջ: Հանգուցեալը 20,000 ոսկի կտակած է իր հայրենիքին մարդասիրական հաստատութիւններուն, 40,000 ոսկի՝ Աթէնքի զինուորական վարժարանին, և 500,000 Ֆր. նոյն քաղաքին բազմարուեստեան վարժարանին:

ԻԶՄԻՐ-ԱՅՏԸՆ երկաթուղոյ ընկերութեան յուլիս 22ին վերջացող շաբաթուան հասոյթը եղած է 594.948 ղրշ. անցեալ տարւոյ նոյն ժամանակամիջոցին հասոյթն էր 635,252 ղրշ.: Վերջին 3 շաբաթներուն շաբաթական միջին հասոյթն է 602,661 ղրշ.: Անցեալ տարւոյ նոյն ժամանակամիջոցի շաբաթական միջին հասոյթն էր 581,065 ղրշ.:

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ. — Գերմանացի հնախոյզ մը Վանի մէջ բրածոներու կարեւոր և թանկագին հնութիւններ գտեր է:

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՀԻՄՆՈՒԹԵԱՆ 25ՐԴ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ առթիւ արուեստից հանդէսներուն ներկայ գտնուելու համար Ֆօչայի (Իզմիր) Ծերերու ժողովէն 12 հոգի խնդրագիր մը ղրկած են Մարսիլիոյ քաղաքապետին:

ՔԱՐԻՒՂԻՆ ԳԻՆԸ Եւրոպայի մէջ բարձրացած է:

ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ.—Երկար ատենէ ի վեր կայս. կառավարութեան և մեծ դեսպանատներու կողմէ կարգուած պատուիրակները յանձնաժողով մը կազմած էին Քարափներու ընկերութեան սակագինները քննելու համար: Այս յանձնաժողովը հետեւեալները որոշած է.—Ա. Թոփհանէին կողմէն քարափներու երկարումը: Բ. Հսկողութեան գործը: Գ. Ծովու և ցամաքի կողմէ փոխադրութեան ազատութիւն: Դ. Մըթերանոցներու բացումը: Ե. Գիշեր ատեն շոգենաւերու մուտքը նաւահանգստին մէջ: Զ. Սակրանք բեռցնելու համար հարկ եղած կազմածներու գտնումը: Է. Տօն օրերու թիւը նուազեցնել: Ը. Գործողութեանց ընդփոյթ կատարումը: Կայս. կառավարութիւն յանձնաժողովին այս որոշումները ընդունեց բացի երկուքէն.—Ա. Քարափներու երկարումը մինչեւ Թօբհանէ. Բ. Գիշեր ատեն շոգենաւերու մուտք նաւահանգստին մէջ: Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ այս որոշումներուն գործադրութիւնը:

Պ. ՇԸՎԱԼԻԷՆ լեռ տանող աւազակները, որոնք վերջերս ձերբակալուեցան, ցոյց տուած են իբր փրկանք առած ստակը թաղած տեղերնին: Խուզարկութիւններ կատարուելով 3384 գտնուեր է:

ՈՃԻՐՆԵՐ.— Երէկ առտու Եանքօ անուն Թաթաւլացի մը ծանրապէս վիրաւորեց Անտրիքօ անուն անձ մը: Խնդրոյն մէջ կնոջ մատ կայ: Ոճրագործը յաջողեցաւ փախչիլ: Ոստիկանութիւնը մէկ քանի կասկածելի անձեր ձերբակալեց:

—Բրէշդինայի (Եանինա) մէջ երկու Ալպանիացի կիներ իրարու հետ կռուելով անոնցմէ մէկը այնքան կատղեցաւ որ ամուսնոյն պատէն կախուած հրացանը առնելով իր հակառակորդուհին սպաննեց: Ոճրագործուհին, որուն անունը Ճէմիլէ է, ձերբակալուեցաւ:

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՄԷԿ ՆՈՐ ԶՈՀԸ.—Առջի իրիկուն ժամը 11 ի ատենները Թըրամուէյի կառքի մը ձիերը՝ Բանկալթիի մէջ փոքր տղեկ մը տապալեցին: Կառավարը կրցաւ ժամանակին կեցընել, և սակայն նոյն վայրկեանին վերէն եկող կառք մը քիչ մնաց արդէն թրամուէյի ձիերէն կոխտուած խեղճ տղեկը դարձեալ պիտի կոխոտէր, երբ այն կողմէն անցնող մէկը կառքին ձիերուն առջեւ նետուելով, յաջողեցաւ կառքը կեցնել: Ինչպէս արդէն անգամ մը գրեցինք, նորէն կը կրկնենք. Թրամուէյի ընկերութեան յարգելի անօրէնը, Պ. Բէրտիքարի ի՞նչ կ՚ընէ, երբ իր կաթնավաճառութենէ յառաջ եկող կառավարները աղդին անգին այս տեսակ չահատակութիւններ ընելով, խեղճ տղայոց մահուան կամ վիրաւորման պատճառ կ՚ըլլան: Փոփոխակ կաթնավաճառները բերելով այսպէս կառավար ընելու, ինչո՞ւ կարող մարդիկ չհաստատէ այդ պաշտօնին մէջ: Քաղաքապետ Վսեմ. Րըտուան փաշայի, որուն օգտաշատ գործերը բարիք մը եղած են քաղաքին ժողովրդեան, ուշադրութեանը կը յանձնենք այս կէտը:

125 ՏԱՐՈՒԱՆ ՄԱՆԿԱՄԱՐԴ ԿԻՆ ՄԸ.—Թուրքերէն լրագիրները կ՚ըսեն թէ՝ Համիտիյէ գաւառակին մէջ Նէֆիսէ անուն 125 տարեկան կին մը կը գտնուի եղեր: Այս «դեռատի» կինը երկու ժամ անդադար ճամբայ կրնայ քալել, և առողջութիւնը կատարեալ է եղեր:

112 ՏԱՐԵԿԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸՆ ալ, Քըստ Բոսթի անուն, կը գտնուի եղեր դարձեալ այդ գաւառակին մէջ: Բոսթի շուկաները ծաղիկ կը ծախէ եղեր: 8 զաւակ և 20 թոռի տէր է եղեր:

ԵՐԿՈՒ ԿՆԱՄՈՂՆԵՐ.— Իզմիրի մօտ Մէրսինլի-քէօյի ծովու բաղնիքներուն մէջ յուլիս 23ին երկու անծանօթ անձեր բռնութեամբ կանանց յատկացեալ բաղնիքը մանել կուզեն: Բաղնեպանը և ընկերը կ՚ընդդիմանան, ասոր վրայ երկու կնամոլները դաշոյնի հարուածներով կը վիրաւորեն զանոնք: Ոճրագործները ձերբակալուած են:

## ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

### ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԼԱ-ՀԷՅ, 30 յուլիս. — Գերմանիա, Աւստրիա - Հունգարիա, Չինաստան, Անգլիա, Իտալիա, Ճաբոն, Լիւքսէնպուրկ և Սերպիա չեն ստորագրած Խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին ո՛չ դաշնագիրները և ոչ ալ եղած յայտարարութիւնները: Թուրքիա չէ ստորագրած դաշնագիրները: Մ. Նահանգները և Ռումանիա վերապահութեամբ միայն ստորագրած են դաշնագիրները: Մ. Նահանգները օդապարիկներէ պայթուցիկ նիւթեր նետելու վերաբերեալ մասը միայն ստորագրածեն:

—Օսմ. պատուիրակները Լա-Հէյէ մեկնեցան,

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Դատարանը՝ շաբաթ օրը մէկ քանի դատապարտութիւններ վճռելէ և ուսանող մը ազատ արձակելէ ետքը, որոշեց որ կնեագէմիշի դատը օգոստոս 8ին տեսնուի: Դատապարտութիւնը հրապարակային պիտի ըլլայ: Դեսպաններուն համար ունկնդրութեան յատուկ տեղ մը պիտի պատրաստուի:

ՍՈՖԻԱ.—Այսօր կատարուեցաւ Ռոման-Բլէվնա երկաթուղւոյ նոր գծին բացումը:

—Այսօր, Մարի-Լուիզ իշխանուհւոյն մահուանէն ի վեր վեց ամիս անցած ըլլալուն համար հոգեհանգստեան հանդիսաւոր պաշտօն կատարուեցաւ Մայրեկեղեցիին մէջ: Ներկայ էին բոլոր նախարարները, հիւպատոսները, Ֆերտինանտ իշխանին քաղաքային և զինուորական հետեւորդները, քաղաքային և զինուորական բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնատարներ և բազմաթիւ ժողովուրդ:

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Մէյլ Էնտ Էքսբրէս լրագիրը Ուաշինկդընէ հեռագիր մը կը հրատարակէ, որուն մէջ կ՚ըսուի թէ՝ արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ, և ծովային նախարար Պ. Լօնկ և ուրիշ պաշտօնատարներ կը տարակուսին Նէօ-Եօրք-Հէրըլտի Թրիէստէի թղթակցին ծովակալ Տիուէյի հետ տեսակցութեան արդիւնքին վաւերականութեանը վրայ:

ՈՒՈՇԻՆԿԴԸՆ.— Գերման դեսպան Տքթ. Հոլէպէն այսօր արտաքին գործոց պաշտօնատունը գնաց, բայց նոյն պաշտօնատունը ո և է տեղեկութիւն չէ առած ծովակալ Տիուէյի յայտարարութեանց մասին:

ՄՈՆԱՔՕ.—Երէկ իրիկուն շէնքի մը պատը փլաւ: 50 Իտալացի գործաւորներ փլատակներուն տակ մնացին: Երեք մեռեալ և տասնմէկ վիրաւոր կան:

ԹՈՒԼՕՆ.—Այս գիշեր երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան ամբողջ նահանգին մէջ: Նշանակելի դէպք չկայ:

ԲԱՐԻԶ.—Ռուս լրագիրները պայքար կը մղեն Ֆրանքագերմանական մերձեցման գաղափարին դէմ:

—Մաթէն լրագիրը կը ծանուցանէ թէ դեր-գնդապետ Բադի տը Քլամի նըկատմամբ կատարուած քննութեան հետեւանօք, դատ տեղի պիտի չունենայ անոր դէմ: Ֆիկարօ կը հրատարակէ դեր-գնդապետ Բադի տը Քլամի և հարիւրապետ Քուինեէի վկայութիւնները՝ Վճռաբեկ Ատենի յաւելուածական քննութիւններէն պահուն: Բայց ասոնց մէջ նոր բան չկայ:

—Ծերակուտական Պ. Թրարիէօ նոր նամակ մը ուղղեց զօրավար Կալիֆէի: Այս նամակին մէջ յաւելուածական տեղեկութիւններ կան Ռոպէն ռումբին գաղտնիքին հրաժարականներուն մասին:

### ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 31 յուլիս. — Կոլուա կ՚ըսէ թէ Պ. Քընէ Պօրբրէօի կատարած քննութեան մէջ յիշատակուած 31րդ վկան է հրամանատար Ֆօքօլ, Պերլինի Ֆրանս. զինուորական կցորդը, որ մէկ քանի անգամ մատուցած է Տրէյֆիւսի յանցաւորութեան ապացոյցները:

—Այս միջոցին կը յիշուի հանգուցեալ գնդապետ Սանտէռի 1895ին գրած մէկ նամակը, որ կը յայտարարէ թէ Տրէյֆիւս խոստովանութիւն ըրած չէ հարիւրապետ Լըպրէօն-Ռընոյի:

—Ֆիկարօ կը հրատարակէ ծովային տեղակալ Պ. Ֆրէսթաթէի տեղեկագիրը, և նախկին ատենապետ Պ. Լէբրէնի վկայութիւնը:

## ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

| | | |
|---|---|---|
| Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ | Ղրշ. | 25.10% |
| Երէկուան բարձր գինը | » | 25.12½ |
| » վար » | » | 25.10% |
| Սէրի B | » | 46.— |
| » C | » | 25.30 |
| Րումէլի Երկաթուղի | | |
| Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ | Ֆր. | 126 — |
| Երէկուան բարձր գինը | » | 126 37 |
| » վար » | » | 126.— |
| Թրամվէյ բաժնեթուղթ | Լ. Օ. | 6.40 |
| » ծխախոտի | Ֆր. | 230.— |
| » Պանքաթուղթ | » | 491.— |
| Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. | Լ. Օ | 1 10 |
| Դրամներու ընթացք | | |
| Մէճիտիյէ արծաթ | Ղրշ | 107.39 |
| Մէթալիք | » | 98.40 |
| Անգլիական ոսկի | » | 109.36 |
| Ֆրանսական ոսկի | » | 87.09 |
| Քրիմից | » | 51.07 |
| Րուպլի թղթադրամ | » | 8.60 |
| Լոնտոն 3 ամիս | | 109.12% |
| Բարիզ » » | | 23.07 |
| Ֆիօրին մանտտ | | 10.88 |

### ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

| 29 Յուլիս | ԼՈՆՏՈՆ Անգ. ոսկի | ԲԱՐԻԶ Ֆր. |
|---|---|---|
| Անգլ. գօնս. | 106.43 | |
| Օսմ. Փօնտ Սէրի B | 46.— | 47.40 |
| » » » C | 26 25 | 26.35 |
| » » » D բաց. | 22.87 | 23.05 |
| » » » D գոց. | 22.87 | 23.05 |
| Գրէտի Լիոնէ | | 957.— |
| Օսմանիէ | | 419.50 |
| Օսմ. Մաքսատուն | | 498.50 |

## ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

### ԱՐՍԼԱՆՊԷԿ

Հռչակաւոր Քէլ-Թէփէ լերան զառիվայրի կողերէն մէկը գրաւած է այս գիւղը: Արսլանպէկի գաղթականութիւնը երկու հարիւր տարիէ աւելի հնութիւն չունի ըստ մեր հարցասիրութեան: Նիկոմիդիոյ Թեմերէն մին է:

Արսլանպէկ նախ և առաջ արդի տեղէն ժամ մը վար ընդարձակ դաշտի մը կեդրոնը հաստատուած է, ուր մինչեւ հիմայ կը կենան վիթխարի ծառեր, որոնց տակն է մեր հաւերուն գերեզմանները: Նոյն իսկ մեր օրովը գտնուած են հնաքրքիր անձեր, որոնք գետինը փորած ատեն զանկեր հանած են: Խարբերդցի հասուած մըն են եղեր Արսլանպէկցիները, որոնք ինչ ինչ պատճառներով կը մեկնին, ու այդ դաշտը իրենց բնակութեան տեղ կ՚ընտրեն: Քիչ ժամանակ վերջ անկէ ելլելով՝ աւելի վեր Քէլ-Թէփէ կ՚երթան և հոն կը մնան, կը բազմանան, գիւղ մը կը կազմեն: Մինչեւ 1886 տակաւին յիշատակներ անպակաս էին: Նոյն տարւոյ նոյեմբեր 22ին երբ գիւղն ու եկեղեցին այրեցան, քառորդ ժամ վար ի հիւսիս՝ Մէրայ-Քէստանէ ըսուած բլրին վրայ ուռչեցին հաստատուիլ Ս. Առաջնորդ Հօր խորհրդով: 94ին կրկին ամբողջական հրդեհ մըն ալ ծագելով մոխիր դարձուց զայն. Նորէն նոյն տեղը շինուեցաւ գիւղը, որ 600 տունէ աւելի է զուտ Լուսաւորչական: Ս. Առաջնորդը նորաշէն շուկայի խանութներուն մէկ

մասը եկեղեցւոյ յատակացուց՝ կանխաւ մատնանիշ ընելով: Ասոնց թիւը 10ի կը հասնի:

Գիւղին մէջ ամէն տեսակ արհեստաւորներ կան. դասակարգ մը՝ որ ամխադարծ է, ուրիշ մաս մըն ալ աստ ւի կայս. գործարանը կ՚երթայ: կիներէ ոմանք Տ. Կարապետեան Կ. էֆ.ի մետաքսի գործարանէն մեծապէս կ՚օգտուին, իսկ աղքատ դասակարգն ալ իր ձմեռուան փայտը ինքը շալակով կը բերէ լեռնէն: կանանց այս անձանձիր աշխատութիւնը դրացի գիւղացւոց զարմանք պատճառած է: Արտլանպէկցիք հուժկու և աշխատասէր մարդիկ են: Ասոր ապացոյց մըն է կրկին եւ կրկին տուներ շինելնին, և յաջորդաբար լաւագոյն ճաշակներով. անոր համար է որ Նիկոմիդացիք «փոքրիկ Բերա» կ՚անուանեն, անոր հիւանդնոց տեսարանէն գմայլելով: «Մանաւանդ, կ՚ըսեն, չարունակ յառաջանալու վրայ կը տեսնուի եօր»:

.˙. Քէյթէփէի մօտ կը գտնուի Ս. Թովմաս Առաքեալի քարուկիր խարխուլ ուխտավայրը: Գիւղացիք մինչեւ վերջին հրդեհի տեսնները հոն կ՚երթային մատաղներ ընելու Խըտրէլլէզի առթիւ. սակայն վերջը աւելի մօտ, այրած եկեղեցին փոխադրեցին ուխտագնացութիւնը: Ս. Առաջնորդը 7-8 տարի առաջ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ հիմերուն օծումը կատարեց փառաւոր հանդէսով: Բայց տակաւին կայս. հրամանին կը սպասուի որ շինութիւնը վերսկսուի: Ժողովուրդը միշտ պատրաստ է իր կամաւոր նուէրները տալու: Ցարդ կանոնաւոր դպրոց և դասատու չենք ունեցած, թէեւ ամէնքս ալ գիտենք որ Ս. Առաջնորդը երբեք չէ մոռցած այս կարեւոր կէտը, անոր համար այս տարի սկսած է խօզակ ժողվել: Կ՚ըսուի թէ Ն. Սրբազնութիւնը փութով առաջ պիտի տանի և պիտի աշխատի որ օր առաջ չէնքը լմննայ: Արդի մատուռը ցերեկները իբր դպրոց կը ծառայէ, որ մէկ ուսուցիչ միայն ունի: Հանգուցեալ Տ. Յովհաննէս և Տ. Ստեփան քհ.ներու տեղ երկու քհ. եւ ձեռնադրեց Ս. Առաջնորդը, Տ.Յ.ի որդի Նազարէթ էֆ. և Պ. Միհրան Բըռնակեան: Առաջինը՝ Տ. Աթանաս որ ծանօթ է իբր լաւ երաժիշտ, երկրորդը Տ. Բարսեղ անուանած է:—Քանի մը տարի առաջ աղջիկներու դպրոցի մը պէտքը զգալի ըլլալով՝ իբր անմիջական դարման, քանի մը հարս-օրիորդներու կ՚առաջարկեն որ իրենց տուները ամսաթոշակով աշակերտուհի ընդունին, որոնք սիրով կ՚ընդունին: Այս մասամ աշակերտուհիք մինչեւ ցարդ շարունակելով, փողոցներու մէջ թափառող մի քանի մանուկներու նախանձը կը շարժեն, և ատոնց արշալուսուն կարգաւ փողոցէ փողոց երբ կ՚երթեւեկեն, իրենց սանտրուած մազերը, և կոկիկ հագուստը ուշադրութիւն կը գրաւեն: Ասիկայ Մանկապարտէզի մօտ բան մըն է:

Ատաբազար — Ե. Շ.


# ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

## ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
## ԸՆՏՐԵԼԱԳՈՅՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

Պետական Խորհրդոյ Նախագահ ատենի քարտուղար, և բազմամեայ ուսուցիչ Օսմ., Պարսկ. և Արաբ. լեզուաց:

ՄԻՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ա. Տարի — Ղշ.

1. Նոր քերական Օսմ. լեզուի (Բ. տպ.) 1
2. Էլիֆպայի լիսանի Օսմանի (Բ. տպ.) 1
3. Րէհնիւմայի գըրաաթ վէ թէրճէմէ (Ա. Տարի) Բ. տպ. 1½
4. Րէհնիւմայի գըրաաթ (ձեռագիր) 1½

Բ. Տարի

5. Րէհնիւմայի գըրաաթ վէ թէրճէմէ (Բ. Տարի) 2
6. Իւսուֆ խիմա եախտա տողըր եազմագ ուսուլը (Բ. տպ.) 3
7. Մուխթասար նէվտէպդէ (Բ. տպ.) 3 (Ջեռագիր)

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Ա. Տարի

8. Մունթէխապաթ իւլ ճէրիտէ (լրագրական գրուածոց հաւաքածոյ) 4
9. Իլավէլի սարֆը Օսմանի (տեսական և գործնական) 5
10. Իլավէլի նէվտէպդէ (ընդարձակ նամականի ձեռագիր) 6

Բ. Տարի

Վերջին երկու գրքերու շարունակութեան հետ

11. Նիւմունէի էտէպիյէյաթը Օսմանիյէ վէ մալիւմաթը ֆէննիյէ 4

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ՀԱՄԱՐ

12. Ուսուլ վէ մունթէխապաթի գէլամի ֆարիսի 4
13. Ամէլի վէ նազարի ուսուլը Արապի 5
14. Թարիխի էտէպիյէյաթը Օսմանիյէ Ա. մաս 1

Նոր հրատարակուեցաւ

15. Բանալի համառօտ նէվտէպդէի 3
Ամէն դասընթացքի համար
16. Մէկդ եախտա խութութը Օսմ.լյէ ½
5 տետրերէ բաղկացեալ հատը
17. Ընդարձակ բառարան Օսմանեբէ Հայերէն (գործ հանգուցեալ Պօղոս էֆ. Գալըպճեանի) 6

Վերոյիշեալ դասագրքերը որոնք թէ՛ կրթական նախարարութեան և թէ՛ Ազգային Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ գնահատուած և վաւերացուած են, և մանկավարժական նոր դրութեանց համաձայն պատրաստուած են, ջերմապէս կը յանձնարարենք վարժարանաց տեսուչներուն և ուսուցիչներուն:

Կեդրոնատեղին է Պապը Ալի ճատտէսի 78 թիւ յիշեալ էֆ.ին վաճառատունը: Կը գտնուին նաև բոլոր գրավաճառաց քով: 10—1

# ԻՒՆԻՈՆ

## ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԲԱՐԻԶ, ՊԱՆԴԷՓՈՂԱՑ, թիւ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Դրամագլուխ և Պահեստ Ֆր. | 94 Միլ. | | Դրամագլուխ և Պահեստ Ֆր. | 135 Միլ. | |
| Հասոյթ 1896 տարւոյ » | 18 | » | Հատուցուած փնասներ » | 90 | » |
| Հատուցուած փնասներ » | 215 | » | Ապահովագր. գումարներ » | 246 | » |

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կեանքի ճիւղին Տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահրապրուն խան, Օսմ. Պանքային զի.մ

# ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ

## ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1824ին

Դրամագլուխ և երաշխաւորութեան գումար 2,605,300 Անգ. ոսկի
Տարեկան բաժ 831,217 »

ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ընկերութեան պատուաւորութեան համար կրնայ տեղեկութիւն առնուիլ Օսմ. Կայս. Պանքայէն

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Ղալաթիա, Վօյվօտա թիւ 71, Ցակօբեան խան, Օսմ. Պանքային մօտ.

# ԲԱԶԷ

Մահմուտ փաշա, Ասլուտ էֆ. խան.բ. 5-6

# ՇԻՐՔԲՐԱՆ

Համիտիյէ բիւրիք, բրամռեյի գծին վրայ, թիւ 7

Հայ վաճառատանը պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձից

Տէա՛րք,
Բաշյուէբէթյէ՝ + [illegible]

Եթէ կը փափաքիք ճաշակաւոր, աժան և զուտ Ֆրանսական և Անգլիական կերպասներէ հագուստ ունենալ, պիտի փնտռէք, եթէ ուրիշ տեղ գիմէք: Հրեայ—գերման ոսկեզօծ վաճառատանց ապրանքները, դուք ալ գիտէք թէ Աւստրօ—գերման գործարանաց ստորին արտադրութիւններն են, իսկ տեղական խանութպաններն՝ իրենք ալ չգիտեն թէ ի՞նչ կը ծախեն, որովհետեւ հրապարակէն կը գնեն չուխան սուղ գներով...

Հաճեցէք այցելել մեր վաճառատունները. և գնահատել մեր առաւելութիւնները:

Ահա մեր գներն.

| | |
|---|---|
| Քօսթիւմ | 100էն 240 ղրուշ |
| Բրտէնկօթ ժիլէ | 160—240 » |
| Փարտըսիւ | 120—170 » |
| Փանթալօն | 30—80 » |
| Տղու հագուստ | 25—60 » |

Սակարկութիւն չկայ՝—Նորոգութիւն ձրի:

ԹԻՒԸ 2 ՂՐՈՒՇ

# ՏՕՔԹԻՕՐ Ե. ՄԱՍԻՍ

Բերա, Թագսիմ փողոց, թիւ 10

Ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւններէ զատ կը դարմանէ մասնաւորապէս և խնամով ջղային [illegible] հիւանդութիւնները:

Իր տանը մէջ կ՚ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջը: Դչ. օրերը 7էն 10 ձրի աղքատաց: 24—2

# ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

## ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ, ՓԱՍՏԱԲԱՆԱՑ ԵՒՆ.

Կ. Պոլսոյ, գաւառներու և Եւրոպայի մէջ սեղանաւորական, առեւտրական և դատական գործեր ունեցող անձերէ անոնք որ կը փափաքին գիտնալ թէ իրենց գործերը ի՛նչ վիճակի մէջ են, 30 ղրշ.ի դրոշմաթուղթ թող ղրկեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆ, ԹԻՒ 9 ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ ԷՖ.ի գրասենեակը, և անմիջապէս իրենց «ևէ» հարցումին պատասխանը կը ղրկուի: Հեռագրով պատասխան ուզողները պէտք է հեռագրին ծախքն ալ ղրկեն:

# ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

## ԱՆՍԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 200,000,000 Ֆր.
Ամբողջովին վճարեալ
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 50,000,000 Ֆր.

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ՝ Հալամեան խան. Գարաքեօյ, Կամուրջին մօտ.
Դեր-Գործակալութիւն, Պոլսոյ կողմ Սուլթան-Համամ,

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն: Փոխատուութիւն կ՚ընէ արժէթղթոց վրայ: Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթուղթերու: —Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ հրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ: —Պօրսայի հրամաններ կը կատարէ: —Կտրոններ կը վճարէ: —Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով: —Արժէթուղթեր կ՚ապահովէ: —Դրամ կ՚ընդունի Ջէքի հաշուով: —ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կու տայ: —Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ:

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր: —Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ՚ընէ: —Ապրանք կ՚ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ՝ պարզ մթերոցէք ստանալով, և թէ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար

# ԱՒԵՏԻՍ ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ

## ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բերա, Մեծ փողոց թիւ 407
Կիւալիկեան աքարթմանին տակ

Վաճառատանս մէջ կը ծախուի Եւրոպայի վերջին նորաձեւութեան համաձայն եկած մետաքսէ կերպասներ, ինչպէս սեւ և գունաւոր տամասքոներ, պլուշի և կարնիթիւրի կերպասներ, ծաղկենկար և պարզ թաւիշներ, զանազան դիպակներ, Ջօջի համար գծաւոր և գոյնզգոյն մետաքսեղէններ, բօլօնէզներ, եւն., եւն: Ցաճախորդները գոհ պիտի մնան գիներուն չափաւորութիւն և ուրիշ ամէն տեսակէտներով: 40—24

# «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ», Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Կը տպուին ամէն տեսակ Տաճկերէն, Հայերէն և Գաղղիերէն գիրքեր, տետրակներ, մահազդներ, Նամակի գլուխներ, և կը կատարուին ուրիշ ամէն տեսակ տպագրական գործեր, դիւրամատչելի պայմաններով:

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրէն վերջ, թերթը առաւօտները ելլելուն համար:


«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»,, Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (47)

ՖՕՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՕԱԳՕՊԷ

# ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

—Ձեր այդ հասցէն տեղ մը նշանակած եմ, բայց մոռցեր եմ...: Քանի մ՚օր առաջ մէկը խնդրեց ինծմէ և չի կրցի տալ... լաւ կ՚ըլլայ որ այցաքարտնիդ ինծի թողուք:

—Ջունիմ վրաս... բայց եթէ հաճիք իմացնել ինծի գիս տեսնել ուզող պարոնին հասցէն...:

—Շատ աղէկ, երբ ինծի հաղորդէք ձեր բերած լուրերը... բայց նախ պէտք է ըսեմ ձեզի թէ անցեալ իրիկուն համարձակեցաք ողջունել զիս թատրոնին մէջ, ամբողջ սրահին մէջէն, մինչ ես սրտոնած չէի ձեզ այդ տեսակ ազատութիւններով վարուիլ ինծի հետ:

—Բայց արգիլած ալ չէիք:

—Կարելի է, բայց կ՚աղաչեմ որ մէկ մ՚ալ չընէք: Հիմա տեսնենք թէ ինչ ունիք ինծի ըսելիք: Ի՞նչ վիճակի մէջ են ձեր հետախուզութիւնները:

—Լմնցած են:

—Ի՞նչպէս:

—Ապացոյց ունիմ ձեզ թէ անցեալ տարի Հռոմի մէջ Պարթոլոմէօ Աստրոտի՝ 1862ին աղջիկ մ՚ունեցեր էր Պիանքա անունով:

—1862ի՞ն, կրկնեց Պ. Բօլէ պժգոհ դէմքով մը:

—Այո՛, պարոն, դեկտեմբեր 24ին: Մկրտութեան վկայականին մէկ օրինակը կրցի ձեռք անցունել:

—Տեսնեմ:

—Վրաս չէ, բայց կը յանձնեմ ձեզի երբ ժամանակը գայ:

—Հարկաւ գիտէք պարունակութիւնը: Այդ Պարթոլոմէօ Աստրոտին ամուսնացա՞ծ էր:

—Ո՛չ, պարոն: Իւր Պիանքա աղջիկը նշանակուած է իբրեւ անծանօթ հօրմէ ծնած:

—Ա՛, չըսեց Պ. Բօլէ ծանր մտահոգութենէ մ՚ազատածի պէս: Ի՞նչ եղաւ այդ աղջիկը: Անյայտ եղաւ անշուշտ:

—Այսինքն ծնելէն տասն կամ տասներկու տարի ետքը բաժնուեցաւ մօրմէն: Բայց մայրը գիտէր միշտ անոր ուր ըլլալը:

—Այս ձմրան սկիզբը Պիանքա կ՚երգէր Միլանի Սքալա թատրոնին պարերգներուն մէջ:

—Տակաւին հոն է՞:

—Ո՛չ, պարոն, ասկէ ամիս մ՚առաջ Փարիզ եկաւ:

—Փարի՞զ, ի՞նչ ընելու:

—Հայրը փնտռելու, որ Ֆրանսացի մ՚էր:

—Օ՛, գոչեց Պ. Բօլէ չփոթելով: Վէպ մը կը յօրինէք ինծի:

—Ճշմարտութիւն է, պարո՛ն: Կատարելապէս ստուգած եմ, այնպէս որ կրնամ այդ Ֆրանսացիին անունն ալ ըսել ձեզի. Ֆրանսի Պօայէ կը կոչուի: Այդ զաւակը Հռոմի մէջ ունեցած է, ուր կը բնակէր այն ատեն: Իսկ հիմա Բիրէնէ-Օրիանթալ նահանգին մէջ կը բնակի:

—Այդ կէտը ձեզի չի վերաբերիր, ըսաւ Պ. Բօլէ խիստ կերպով մը: Ես հօրը վրայ տեղեկութիւն առնելու պաշտօն չի յանձնեցի ձեզի:

—Ո՛չ, բայց ես կիսկատար գործ չեմ տեսներ: Աղջկանը վրայ տեղեկութիւն առած ժամանակս՝ ուզեցի գիտնալ թէ ինչու մեկներ էր իւր երկրէն ...և իմացայ:

—Ի՞նչպէս իմացաք:

—Այդ, պարո՛ն, իմ գաղտնիքս է: Եթէ գիս գործածողներուն յայտնեմ իմ գործածած միջոցներս, այնուհետեւ պէտք չեն ունենար ինծի: Վերջապէս գիտեմ և կրնամ ապացուցանել... ուրիշ շատ բաներ ալ գիտեմ:

—Ի՞նչ են նայինք, հարցուց Պ. Բօլէ անտարբեր դէմք մը կեղծելով:

—Պարո՛ն, ըսաւ Օկիւսթ Պըլանլէն, կրնամ շատ կէտերու վրայ լռութիւն պահելով հանդերձ, յայտնել ձեզի թէ ի՛նչ կերպով կատարեցի ձեր ինծի յանձնած պաշտօնը: Տեղեկութիւն պիտի առնէի ալու մը վրայ, զոր ասկէ քսան տարիի չափ առաջ Հռոմի մէջ ծնած էր Պարթոլոմէօ Աստրոտի անուն կին մը: Այդ տեղեկութիւնները կը բերեմ ձեզի, և կրնամ հաստատել վաւերական ապացոյցներով: Ուրիշ ուրիշ բան չի մնար ինծի, բայց եթէ այսչափը միայն յայտնելով, աշխատութեանցս գինը պահանջել ձեզնէ:

—Ես չի վճարել չեմ ըներ:

—Գիտեմ, բայց իմ ծառայութիւններս իրենց բուն արժէքով չպիտի կրնամ գնահատել տալ ձեզի եթէ այսչափը միայն հասկցնեմ: Կը կարծեմ թէ ժամանակն եկած է ձեզի հետ սեղանի վրայ թուղթ խաղալու:

—Ի՞նչ ըսել կ՚ուզէք այդ խօսքերով:

—Ըսել կ՚ուզեմ թէ գիտեմ ինչ պատճառաւ կ՚ուզէք իմանալ նկարիչներու իբր տիպար ծառայող Աստրոտիի աղջկան ինչ եղած ըլլալը:

—Ի՛նչ պատճառաւ... բայց ես բնաւ պատճառ կամ շահ մը չունիմ:

—Ըրջարար խօսինք, կ՚աղաչեմ, եթէ շահ չունենայիք, հազար ֆրանքնոց արժեթուղթ մը չէիք խոստանար ինծի, ճիշդ տեղեկութիւններ ձեզի բերելու փոխարէն:

«Արդ, պարո՛ն այդ շահն ես փնտռեցի, և շատ աշխատութիւն պէտք չեղաւ գտնելու:

«Պիանքա Աստրոտի, Պարթոլոմէօ Աստրոտիի աղջիկը ձեր եղբօր աղջիկն է:

—Սխա՛լ է... ես եղբօր աղջիկ չունիմ:

—Օ՛, ձեր եղբօր աղջիկն է ձախ ձեռքէ...: Ասկէ զատ, հայրը, Պ. Ֆրանսի Պօայէ, ձեր խորթ եղբայրն է, այսինքն կէս եղբայր, ի՛նչպէս կ՚ըսեն ռամկօրէն:

(Շարունակելի)